

ПОЛОЖЕННЯ

про дистанційне навчання в закладах позашкільної освіти

I. Загальні положення

1.1. Це Положення визначає основні засади організації та запровадження дистанційного навчання в закладах позашкільної освіти. Розроблено відповідно до Положення про дистанційне навчання (наказ Міністерства освіти і науки України 25.04.2013 № 466, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 30 квітня 2013 р. за № 703/23235.) та Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні, затвердженої 20 грудня 2000р. МОН України.

1.2. Під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

1.3. Це Положення поширюється на всі форми дистанційного навчання у закладах позашкільної освіти (далі - ЗПО) та є невід'ємною частиною дистанційної освіти загалом в Україні;

1.4. Метою дистанційного навчання є надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій за певними освітніми або освітньо-кваліфікаційними рівнями відповідно до державних стандартів освіти; за програмами підготовки учнівської молоді до набуття певних знань і навичок, здобуття професійних умінь, підвищення фахової майстерності та підготовки до вступу у заклади вищої освіти (далі – ЗВО).

1.5. Завданням дистанційного навчання є забезпечення для молоді людини можливості реалізації конституційного права на здобуття освіти та професійної кваліфікації, підвищення кваліфікації незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду та характеру занять, світоглядних переконань, належності

до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання відповідно до їх здібностей.

1.6. У цьому Положенні терміни і поняття вживаються у таких значеннях:

асинхронний режим - взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники взаємодіють між собою із затримкою у часі, застосовуючи при цьому електронну пошту, форум, соціальні мережі, інші онлайн канали мережі інтернет;

веб-ресурси навчальних програм, у тому числі дистанційні курси, систематизоване зібрання інформації та засобів навчально-методичного характеру, необхідних для засвоєння навчальних програм, яке доступне через Інтернет (локальну мережу) за допомогою веб-браузера та інших доступних користувачеві програмних засобів;

веб-середовище дистанційного навчання - системно організована сукупність веб-ресурсів навчальних програм, програмного забезпечення управління веб-ресурсами, засобів взаємодії суб'єктів дистанційного навчання та управління дистанційним навчанням;

дистанційна форма навчання - форма організації навчального процесу у ЗПО, яка забезпечує реалізацію дистанційного навчання та передбачає можливість отримання випускниками документів державного зразка про відповідний освітній або освітньо-кваліфікаційний рівень;

інформаційно-комунікаційні технології дистанційного навчання - технології створення, накопичення, зберігання та доступу до веб-ресурсів (електронних ресурсів) навчальних програм, а також забезпечення організації і супроводу навчального процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі Інтернету;

психолого-педагогічні технології дистанційного навчання - система засобів, прийомів, кроків, послідовне здійснення яких забезпечує виконання завдань навчання, виховання і розвитку особистості;

синхронний режим - взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої всі учасники одночасно перебувають у веб-

середовищі дистанційного навчання (чат, аудіо-, відеоконференції, соціальні мережі тощо);

система управління веб-ресурсами навчальних програм - програмне забезпечення для створення, збереження, накопичення та передачі веб-ресурсів, а також для забезпечення авторизованого доступу суб'єктів дистанційного навчання до цих веб-ресурсів;

система управління дистанційним навчанням - програмне забезпечення, призначене для організації навчального процесу та контролю за навчанням через Інтернет та/або локальну мережу;

суб'єкти дистанційного навчання - особи, які навчаються (вихованець, слухач, учень), та особи, які забезпечують навчальний процес за дистанційною формою навчання (педагогічні та науково-педагогічні працівники, методисти, тренери, керівники гуртків тощо);

технології дистанційного навчання - комплекс освітніх технологій, включаючи психолого-педагогічні та інформаційно-комунікаційні, що надають можливість реалізувати процес дистанційного навчання у навчальних закладах та наукових установах.

II. Реалізація дистанційного навчання

2.1. Дистанційне навчання реалізовується шляхом:

застосування дистанційної форми як окремої форми навчання відповідно до Положення про інституційну форму здобуття загальної середньої освіти (Наказ МОН №536 від 23.04.2019 р. Про затвердження Положення про інституційну форму здобуття загальної середньої освіти, зареєстрований у Міністерстві юстиції за № 547/93518 від 22.05.2019 р.), Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти (Наказ МОН від 10.07.2019 № 955 (зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02 серпня 2019 р. за № 852/33823 Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2016 року № 8);

використання технологій дистанційного навчання для забезпечення навчання в різних формах.

2.2. Запровадження дистанційної форми навчання у ЗПО здійснюється за погодженням з МОН України.

Дистанційна форма навчання у ЗПО запроваджується відповідно до рішення педагогічної ради, погодженого з органом управління

освітою, у сфері управління якого перебуває відповідний навчальний заклад (далі - орган управління освітою) (для навчальних закладів комунальної та державної форми власності), та за наявності кадрового і системотехнічного забезпечення, визначеного ЗПО згідно з розділом V цього Положення.

2.3. Підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації (післядипломна освіта) кадрів за дистанційною формою навчання здійснюються у ЗПО за ліцензованими, акредитованими (атестованими) напрямками підготовки (спеціальностями).

2.4. Для організації дистанційного навчання ЗПО можуть створювати у своєму складі групи з дистанційною формою навчання за погодженням з органом управління освітою.

Дистанційне навчання організовується відповідно до робочих навчальних планів ЗПО, що затверджуються наказом керівника ЗПО за погодженням з органом управління освітою.

Дистанційне навчання організовується для вихованців, слухачів учнів (далі – вихованців), які:

з будь-яких причин (стан здоров'я, проживання за межею пішохідної доступності до ЗПО, надзвичайні ситуації природного або техногенного характеру, воєнний конфлікт, проживання (перебування) за кордоном (для громадян України), на тимчасово окупованій території України або у населених пунктах, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження, тощо) не можуть відвідувати навчальні заняття в ЗПО;

за результатами останнього річного оцінювання освітніх досягнень опанували програмовий матеріал у складі творчого учнівського об'єднання (далі - ТУО) на високому рівні.

Зарахування (переведення) на дистанційну форму навчання здійснюється за письмовою заявою повнолітньої особи та/або батьків (одного із батьків) або законного представника неповнолітньої особи. Приймання відповідних заяв вихованців ТУО ЗПО закінчується до початку другого семестру навчання. Рішення щодо організації навчання за дистанційною формою приймається педагогічною радою та оформлюється наказом керівника ЗПО.

Рішення щодо продовження навчання вихованця (вихованців) за дистанційною формою розглядається педагогічною радою ЗПО щорічно під час його (їх) переведення на наступний рік навчання.

У випадку припинення (відсутності) причин (обставин), визначених абзацами третім – п'ятим цього пункту, вихованець згідно з рішенням педагогічної ради ЗПО припиняє навчання за дистанційною формою та згідно з власним рішенням (у разі досягнення повноліття) або рішенням батьків (одного із батьків) або законного представника і відповідно до законодавства може продовжити здобуття позашкільної освіти за іншою формою навчання у цьому ж ЗПО або в іншому навчальному закладі системи позашкільної освіти за місцем проживання.

2.5. Строк навчання вихованців за дистанційною формою встановлюється ЗПО має бути не меншим, ніж за очною формою за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями, напрямками підготовки та спеціальностями.

2.6. Кількість вихованців ЗПО, що навчаються за дистанційною формою, визначається відповідно до рішення педагогічної ради ЗПО в межах законодавчо встановленого обсягу підготовки (перепідготовки, підвищення кваліфікації, спеціалізації) за очною формою навчання.

При цьому норматив чисельності вихованців що навчаються у ЗПО за дистанційною формою, повинен відповідати нормам Закону України «Про позашкільну освіту» та Положення про позашкільний навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 травня 2001 року № 433 (із змінами).

2.7. Веб-ресурси, що використовуються у ЗПО для забезпечення навчального процесу за дистанційною формою навчання, мають проходити процедуру перевірки у даному ЗПО. Перевірка веб-ресурсів здійснюється також цим навчальним закладом.

2.8. Для впровадження навчання за дистанційною формою заклади позашкільної освіти можуть створювати центри дистанційного навчання, як їх відокремлені структурні підрозділи.

2.9. Технології дистанційного навчання під час організації та забезпечення гуртової або індивідуальної форм навчання можуть використовуватись у ЗПО за наявності у них відповідного кадрового та системотехнічного забезпечення.

2.10. Рішення щодо використання технологій дистанційного навчання у навчальному процесі ЗПО приймається педагогічною радою навчального закладу.

III. Особливості організації навчального процесу за дистанційною формою навчання

3.1. Навчальний процес за дистанційною формою навчання здійснюється у таких формах: самостійна робота; навчальні заняття; практична підготовка до вступу у ЗВО; професійно-практична підготовка; контрольні-залікові заходи.

3.2. Основними видами навчальних занять за дистанційною формою навчання є: лекція, веб-семінар, практичні заняття, лабораторні заняття, консультації та інші.

3.3. Лекція, консультація, семінар, практичні заняття, контрольні та залікові заходи проводяться з вихованцями дистанційно у синхронному або асинхронному режимі відповідно до навчального плану.

3.4. Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі.

3.5. Практичне заняття, яке передбачає виконання практичних (контрольних) робіт, відбувається дистанційно в асинхронному режимі. Окремі практичні завдання можуть виконуватись у синхронному режимі, що визначається навчальною програмою.

3.6. Заняття, які потребують опанування вихованцями творчих здібностей проводиться або транслюються зі спеціально обладнаних навчальних кабінетів, лабораторій або дистанційно з використанням відповідних віртуальних тренажерів і відеофрагментів.

3.7. До інших видів навчальних занять при здійсненні навчального процесу можуть відноситись ділові ігри, виконання проектів у групах тощо. Ці види навчальних занять можуть проводитись дистанційно у синхронному або асинхронному режимі, що визначається навчальною програмою.

3.8. Практична підготовка вихованців, які здобувають освіту за дистанційною формою навчання, проводиться за окремо

затвердженим переліком документів, у складі Освітньої програми ЗПО.

3.9. Контрольні заходи з навчальної дисципліни при здійсненні підготовки фахівців за дистанційною формою навчання у ЗПО включають проміжний (тематичний, модульний), підсумковий та інші визначені ЗПО контролі знань, умінь та навичок, набутих вихованцем у процесі навчання.

Усі контрольні заходи у ЗПО здійснюються відповідно до рішення навчального закладу дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема відеоконференц-зв'язку за умови забезпечення аутентифікації того, хто навчається, або очно.

3.10. Випускникам, які в установленому порядку склали кваліфікаційні іспити по завершенню дистанційного навчання, видається документ про позашкільну освіту. згідно зі статті 18 Закону України «Про позашкільну освіту».

IV. Особливості організації навчального процесу з використанням технологій дистанційного навчання

4.1. У ЗПО використання технологій дистанційного навчання зорієнтоване насамперед на такі категорії вихованців:

особи з особливими потребами;

обдаровані діти та молодь, які спроможні самостійно або прискорено опанувати навчальні програми;

особи, які проживають у географічно віддалених і важкодоступних до ЗПО населених пунктах;

учасники освітнього процесу, які за умовами праці перебувають тривалий час за межами населеного пункту, де розташований ЗПО, та які за сімейними обставинами не можуть систематично відвідувати заклад позашкільної освіти;

особи, які бажають отримати додаткові знання паралельно з основним навчанням;

особи, що перебувають на зоні, де здійснюються карантинні заходи, які унеможливають вільне пересування місцевістю;

особи, які готуються до вступу до ЗВО.

4.2. Технології дистанційного навчання можуть використовуватись ЗПО при проведенні занять через мережу Інтернет під час карантину; під час хвороби вихованців; виконанні науково-дослідницьких робіт; участі у дистанційних олімпіадах, конкурсах; отриманні консультацій тощо.

4.3. Перелік навчальних програм, видів навчальних занять, які здійснюються за технологіями дистанційного навчання, визначаються ЗПО за погодженням із законними представниками вихованця.

4.4. ЗПО можуть використовувати технології дистанційного навчання при організації освітнього процесу за програмами первинної професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації, а також за програмами з професійно-теоретичної підготовки.

4.5. Професійно-практична підготовка вихованців здійснюється за дистанційною формою у вигляді виробничого навчання, передвипускної практики і проводиться, на тренажерах, у навчально-виробничих підрозділах, навчальних господарствах із використанням технологій дистанційного навчання за наявності відповідних веб-ресурсів і можливостей доступу до них.

4.6. Навчання осіб із особливими потребами (у тому числі з порушеннями зору, слуху, опорно-рухового апарату, психічними розладами) передбачає залучення додаткових технологій дистанційного навчання при здійсненні всіх видів підготовки, включаючи професійно-практичну, з урахуванням особливостей розвитку вихованців..

4.7. У ЗПО при організації навчального процесу за будь-якою формою навчання технології дистанційного навчання можуть використовуватись для методичного та дидактичного забезпечення самостійної роботи, контрольних-результуючих заходів, а також при здійсненні навчальних занять.

V. Забезпечення дистанційного навчання

5.1. Науково-методичне забезпечення дистанційного навчання включає:

методичні (теоретичні та практичні) рекомендації щодо розроблення та використання педагогічно-психологічних та інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання;

критерії, засоби і системи контролю якості дистанційного навчання;

змістовне, дидактичне та методичне наповнення веб-ресурсів (дистанційних курсів) навчального плану або навчальної програми підготовки.

5.2. Педагогічні, науково-педагогічні працівники, методисти, тренери та керівники гуртків ЗПО, в яких організована дистанційна форма навчання, повинні підвищувати свою кваліфікацію щодо організації та володіння технологіями дистанційного навчання (не рідше одного разу на 5 років та обсягом не менше 108 академічних годин). Кваліфікація працівників, які підвищували свою кваліфікацію, має бути підтверджена документом про підвищення кваліфікації за тематикою дистанційного навчання.

ЗПО здійснюють підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації педагогічних кадрів щодо організації та володіння технологіями дистанційного навчання за наявності ліцензії на надання відповідних послуг.

5.3. Системотехнічне забезпечення дистанційного навчання включає:

апаратні засоби (персональні комп'ютери, мережеве обладнання, джерела безперебійного живлення, сервери, обладнання для відеоконференц-зв'язку тощо), що забезпечують розроблення і використання веб-ресурсів навчального призначення, управління навчальним процесом та необхідні види навчальної взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання у синхронному і асинхронному режимах;

інформаційно-комунікаційне забезпечення із пропускнуою здатністю каналів, що надає всім суб'єктам дистанційного навчання навчального закладу цілодобовий доступ до веб-ресурсів і веб-сервісів для реалізації навчального процесу у синхронному та асинхронному режимах;

програмне забезпечення загального та спеціального призначення (у тому числі для осіб з особливими потребами), яке має бути ліцензійним або побудованим на програмних продуктах з відкритими кодами.

Освітні програми, за якими організовується дистанційне навчання, можуть містити:

методичні рекомендації щодо їх використання, послідовності виконання завдань, особливостей контролю тощо;

документи планування навчального процесу (навчальні програми, навчально-тематичні плани, розклади занять);

відео- та аудіозаписи лекцій, семінарів тощо;

мультимедійні лекційні матеріали;

термінологічні словники;

практичні завдання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання;

віртуальні лабораторні роботи із методичними рекомендаціями щодо їх виконання;

віртуальні тренажери із методичними рекомендаціями щодо їх використання;

пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів, тестування із автоматизованою перевіркою результатів, тестування із перевіркою викладачем;

ділові ігри із методичними рекомендаціями щодо їх використання;

електронні бібліотеки чи посилання на них;

бібліографії;

дистанційний курс, що об'єднує зазначені вище веб-ресурси навчальної програми за єдиним педагогічним сценарієм;

інші ресурси навчального призначення.

Перелік веб-ресурсів навчальних програм, необхідних для забезпечення дистанційного навчання, визначається навчальним закладом залежно від його профілю.

Для забезпечення дистанційного навчання навчальний заклад може створювати власні веб-ресурси або використовувати інші веб-ресурси, які підлягають перевірці у цьому навчальному закладі.